

מאד ואין בכחי למשך בקסת הסופר, אולם לחשות עוד לא אוכל לכן מלאכתי נעשית על ידי אחרים וציתי לכתוב, את אשר בק"ה דורש מאתי דעת התורה בדבר כת החרשה המהכנים, "ציונים". . . הן אמת בי לבי ביער בקרבי כלפיד אש מדי שמעי וזכרי עד היכן רח"ל השטן מרקד בינינו, אולם לצאת נגדם להשיב על דעותיהם הכוזבות בודאי אך למותר כי הלא נודע פי' היעב"ץ ו"ל על מאמר חכמ"ל ודע מה שהשיב לאפיקורס יע"ש, לכן בקיצור אשיב לכתה"ר כי להלחם נגדם לא אצא כי מי אנכי אשר ישמעו דברי... דברי המדבר למען כבוד שיתוי"ת וכבוד בית ישראל ומחלה ומצפה לישועת ד' ועמו במהרה.

הק' אפרים פישל חעלמר חופ"ק שטיקטשין.

(מכתב טז) מהרה"ג אב"ד דק"ק דוואהרט

בעזה"ש"ת ב' שמות שנת תרס"א פ"ק דוואהרט יצ"ו

החזה"ש לכ' הרה"ג החו"ב וכו'.

אחר"ש כת"ה באהבה, יקרת מכתבו קבלתי והאותיות שאלוני להגיד חו"ד הקלושה בדבר הציונית אשר התפשטה בחו"ל וגם במדינתנו, אם יש להחזיק בה על פי ד"ת, ? וביקש ממני להחיש תשובתי, והנה ידוע דעת מרן הג' חת"ס ו"ל שאף על פי שאחת ממעלות החכם הוא שבל יהיה נבהל להשיב בכל זה צריך שיהיה דברי תורה מחודדין בפיו, שמיד כאשר ישאלו ממנו יוכל להשיב בשוב הדעת, ולא יהיה דבריו מבוהלין, ואם אמנם כי רחוק אני מחכמה ומכיר אני את ערכי הרל כי אין בי לא תורה ולא חכמה, בכל זה בענין זה ששאלני כת"ה עליו אם כי כעת הענין נסתבך עד למעלה ראש בכל זה אוכל להגיד בה חו"ד הקלושה הטמ"י יען כי דעתי זו לא היום נולדה רק היא קבועה בלבי מעת החלה התנועה לעלות למעלה למרום ומעת נתפשטו קולות הקוראים מאת הרבנים בעלי הציונית ודעתי זו גליתי לכל האנשים אשר שאלו אותי בדבר הציונית, וכאז כן עתה אינני כופה את דעתי על שום אדם רק אני את המוחלט אצלי בענין זה על פי התוה"ק, ואם יברר לי אדם על פי התוה"ק כי שנית בזה דגני נכון לבטל דעתי, כי כל סגמתי לברר האמת לפ"ד הקלושה, הנה בפעם הראשון כאשר השגתי את הק"ק בצירוף מכתב מאת הרב המחזיק במעון הציונים שאגיד חו"ד בזה על פי תורה לא השבתי לו כלום, כי יודע אני מך ערכי כי אינני ראוי לאצטלא זו להתערב בענינים העומדים ברומם של עולם היהדות, יודע אני כי אצלינו בני ישראל הכל הוא על פי התוה"ק, ומיום שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו עליו השלום צא מאיצמנינות שלך אברם אין לו בן אבל אברהם יש לו בן, וכל לידת יצחק היה למעלה מן הטבע, ונבחר יעקב להיות מורעו של אברהם, מאז כל קיום ישראל בעולם

בעולם הזה למעלה מן הטבע ורק התוה"ק היא חיותו, כאשר הראה הקדוש ב"ה היסוד הזה לישראל במתן תורה אם תקבלו את התורה מוטב וא"ל שם תהיה קבורתכם, הראה לנו הקדוש ברוך הוא כי כל הוויותיו הוא רק על ידי התוה"ק, וזולת זה אין לנו קיום והעמדה כלל בעולם הזה, ומצאנו בתוה"ק במלחמת עמלק והיה כאשר ירים משה את ידו וגבר וכו', ומבואר במשנה פרק ג' דר"ה ס"ח וכו' ידיו של משה וכו' אלא לומר לך כל זמן שהיה ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאבירם שבשמים היה מתגברין וא"ל היה נופלין, הורה לנו רבינו הקדוש שבשעת מלחמה עם עמלק גם כן היה צריכים לשעבד את הלב לאביט שבשמים וא"ל היה נופלין וגרועין מעמלק שכל הוויותיו על פי התוה"ק, ולדעתי ו"ל דזה כוונת הגמרא שח בין תפלה לתפלה עבירה הוא בידו וחזון עלי' מעורכי המלחמה כי תפילין של יד נגד הלב לשעבד את לבבנו לעבודתו יתברך שמו, ולזאת השח בין תפילין של יד לש"ר היינו שמסית דעת מלהשתעבד לבנו לאביט שבשמים שוב חזון מעורכי המלחמה, ומצאנו גם כאשר צוה דוד המלך עליו השלום, פשטו ידיכם בגרוד היו מהייעצים באחיהתופל ונמלכים בסנהדרין ושאלים באו"ת כמבואר במס' ברכות ד"ג ע"ב, מבואר אע"ג ששאלו מקדם לאחיהתופל שהי' חכם הדור בכ"ז היה נמלכין בסנהדרין אם על פי תורה ילכו למלחמה, כי מאז ניתנה תוה"ק לישראל עפ"י יחזק' ועפ"י יסעו בכל הענינים, ואין לך דבר בישראל שלא יהיה לו מקום בתוה"ק, ולזאת אמרתי בלבבי אם גם יהיה הרעיון דבר של ממש וכוונת המיסדים העיקרים רצוי ובידיעתם בהנהגת המלכים והמשלים יר"ה אולי יודעים המה את אשר לפניכם, בכ"ז הלא צריכים אנו לשמוע דעת התוה"ק, והתוה"ק הלא נתנה לחכמי הדור בכל זמן המה המורים, וע"פ יצאו ויבואו כל עניני ישראל, וא"כ מאיזה צד אוכל אני להגיד דעתי בזה, בנימוסי המדינות אין אני בקי ואין זה ממרתי, ולהגיד דעתי על פי תוה"ק. — מה אני ומה חיי שאדבר בענין כזה טרם שאשמע דעת גדולי רבותינו שבמדינתנו וברוסיא שליט"א היכן דעתם נטה, כי דעתם הוא דעת התוה"ק ועלינו מוטל לשמוע בקולם מצד הלאו דל"ת, ועל פי התורה אשר יורוך, ולזאת השבתי את ידי אחור, ולא כתבתי בזה דבר ואף הרב מפאלטאווע ששלח לי את ספרו "ציון במשפט" וביקש ממני השוכתי, גם לו לא השבתי מאומה מטעם הנ"ל, כי אמרתי אעמדה ואשמעה דעת רבותינו הגדולים שליט"א, עברו איזה שבועות והנה השגתי קו"ק שני מאת הרב מסאפטקין וכו' גילה לי כי דעת שלשה גאונים אינו נוחה בזה, אך הפליג בדברים כי אין לסמוך עליהם, כי הדבר אינו הלוי ביריעת התוה"ק רק ביריעת דה"י מהעמים הקטנים על חצי האי הבלקן, נבהלתי לראות דברים כאלו יוצאים מפי רב בישראל, והנה להשיב לו לא היה לי מקום מב' טעמים א' כי איך אתחבר עם איש אשר דעתו רחוקה מדעתי כרחוק מזרח ממערב, שנית אתר שכותב בעצמו כי אין הדבר תלוי בחי"ב יתירה רק ביריעת דברי ימינו ודה"י של העמים הנ"ל, ואני אודה ולא אבוש כי בדברי ימינו לא מצאנו עוד מפעל כזה שנעשה בהתעוררת בזה והצליח, וברה"י של העמים אינני בקי לתכליתן, ולזאת לא היה לי מה להשיב להרב הנ"ל רק שאלתי את הרב מפאלטאווע במכתב גלוי להודיעני מי הוא הרב מסאפטקין ועוררתיו על דברים אלו שבאו בקו"ק שלו, והשיב לי כי הוא הוא הרב שנלחם עמי בספר ציון במשפט, או נתיישב לי הענין קצת כי כבר אמרו חו"ל ת"ת שאמר לאחר מעשה

א"ש

א"ש לו, וכמה גדולים וטובים נפלו ברשת השגיאה, וע"י הכושה להודות על האמת
 נמשכו בחבלי השגיאה יותר ויותר, וצריך אדם שיהיה אמיץ לבו בגיבורים להודות
 על האמת אחר שעשה מעשה בפומבי להיפוך ואני הייתי שא"ה (חסר) אך כאשר
 לא הייתי עוד בפנים בבירור לדעת מי המה המתנגדים ואם הם צודקים בתטענותיהם
 על הציונים כי על הרב מפאלטאווע הרעיש כי הוא נגע בדבר ואין להאמין לו,
 וזולתו לא ראיתי עד אז יוצא בגלוי להתנגד להם, לזאת גם אני החשיתי ולא דברתי
 מזה מצב ועד רע אף לאנשי עיריט אמנם עברו עוד איזהו שבועות והנה יצא
 לאור עולם ספר „אור לישרים“, והנה נגלה לפנינו דעת רבותינו גדולי רוסיא
 הגדולים באמת בתורה וי"ש ואשר עליהם עומד בית ישראל, והנם מדברים סרה
 בהרעיון הנ"ל וכי אין בו ממש, ואם כי איני מכיר את הגדולים הנ"ל פא"פ אך
 את אחד מהם אני יודע ה"ה כבוד איהבי הגאון המוכהק מבריסק שליט"א, וקים
 לי בנוי' שאין סדרתי לדבר בגטת שום אדם ח"ו וכאן דיבר דברי סחוצבים להבות אש
 דה קדש, וגם הרה"ג הישיש זקן וקנה חכמה האב"ד מלארז שליט"א אשר דבריו
 היוצאים מקירות לבו הטהור יפעלו עלינו מאוד לראות כמה רחוקה הנועה זו מדרכי
 התה"ק, וגם ראיתי בו דעת הרב החכם הגדול דר' אדלער מלאנדאן נ"י אשר הוא
 חכם נימסי נוסף על תורתו עד אשר נבחר זה מקרוב לפשר בין שתי ממשלות
 ובטח יודע הוא היטב מצב הענין גם אצל הממלכות יר"ה כי הוא דבר נמנע,
 לזאת אמרתי לכל אשר שאלו אותי כי מהספר הזה נתברר לי ביטול הרעיון הן
 מפאת התה"ק והן מפאת נמוסי העמים, וכי ראוי וחובה להתרחק מהם ומהמונם
 כמצוה עלינו מפי רבותינו גדולי הדור שליט"א, וביותר נתברר לי ענין זה
 מהקונגרס בלונדאן אשר הנדיבים ושועים מאחינו בני ישראל לא רצו לקחת חבל
 בהקאנרס, אף כי יש בהם אנשים ידועים בצדקתם ובידם הפשוטה להושיע
 לישראל הם מפליאים לבבות השימעים אשר כל הציונים לא יוכלו להכחיש זאת,
 לזאת לא חשבתי עוד כי יבוא איש לשאל שאלה זו אמורה זו מותרת, אחר
 שאין אני רואה על מה תחול השאלה, אחרי שרואים את שלפי דעת גדולי
 אומותינו, הן שרי התורה והן הנדיבים בעם, אשר יהמכו את בית ישראל אלו
 במחוקק ואלו במשעטתם רובם יחליטו שהוא דבר שאין בו ממש וכולנו יודעים את
 גדל השוקתם להטיב מצב בני"ב במה שיש לאל ידם, והנה בא כת"ה במכתב
 ושאל אותי שאלת הם, הציונית אמורה או מותרת, על פי דברי תורה הקדושה,
 ומה אוכל להשיב על שאלה כזו אשר לדעתי יסוד נופל הוא, ואם היינו בטוחים
 בהצלחת הרעיון שיצא לפועל אז היה מקום שאלה אם השתדלות כזו כדאי לנו...
 ומקים שאלה גדולה כל המורח הזה למה, כי אף אם נצליח במעשינו נשוב עוד הפעם
 לירושלים אגודות אגודות אשר יהיה רחוקים מרחק רב יותר זמ"ו מהצדיקים והפרושים
 בבית שני, והאם לזה יהיה כל יגיעתי זה היה כל תקותי עד עתה? וגם מצד
 מצב החומרי יש לשאול הרבה שאלות כיו"ב, גם יש שאלה גדולה אם ההשתדלות
 הוזה קדושה כ"ב עד שנתיר אמצעים הנאמרים בישראל משום צניעות וטהרת
 המשפחה כגון תערובות אנשים ונשים כמו שהי' בכל ד' האסיפות הגדולות וכיו"ב
 הפצת כתבי פלסתר לבנות חכמי תה"ק ולומדי, הן בלה"ק והן בשפה המדוברת...
 כל אלו הם שאלות גדולות וחמורות אשר צריכים עיון רב ודעה רחבה למי שבא
 להודקק להם, אמנם עתה בהיות היסוד נופל לפי דעתי כמדומה לי כי רוב
 השאלות

כל

כל אחב"י ויסיר מהם הרעות הכוזבות הגורמות להפריד בין אחים בני אברהם יצחק ויעקב ע"ה, ולהתפלל בשלומה של מלכות ושיחן הקב"ה בלב אדונינו הקיסר יר"ה ושדיו — רחמנות לעשת עמנו טובות ועם כלל ישראל בימיו ובימינו ישע יהודה וירושלים וגו', כאו"נ היקרה והמזורה ונפש הד"ש תה"ר בלו"ח .

מאיר דן ברח"י נ"י

(מכתב יז) מתרה"ג האב"ד דק"ק זלאטשעוו

ב"ה יום ה' ט' אדר שנת תרס"א לפ"ק זלאטשעב יע"א

לכבוד ה"ה הרב המאה"ג וכו'.

אחרש"ה! אשר שאל ממני להגיד דעתי מהחברה המכונים בשם „ציונים“ הגנה באמת אין לי ידיעה הרבה מהם ומהמענם, כי ב"ה פה אין זכר למו, וממקומות אחרים לא דרשתי לדעת את מהותם והגיונם מחמת כי אינני בקו הבריאות ל"ע . אי לזאת אין דעתי, לבי והגיוני לדברים כאלה .

אכן זאת אניד לכם ששמעתי וידעתי מאנשים הרבה, כי יש בחבורתם הרבה והרבה אנשים אשר יש להם דעות כוזבות . . . אי לזה אני מסכים מאוד עם האנשים הצדיקים הרבנים העומדים בפרץ, ואנחנו מחויבים לשמוע להם כי מימדם אנחנו שותים . . . ה' ישלה לט עזרתו מקדש ונוכה לראות בביאת משיחנו במהרה ידיו הר"ש .

משה אהרן נאטענזאהן חופ"ק.

(מכתב יח) מתרה"ג אב"ד דק"ק קוואהל.

בעוה"י יום ג' שמות תרס"א קוואהל.

שלום וברכה לכ' ידינ"פ הרב המאוה"ג וכו'.

היות שחדשים מקרוב באו לא שערום אבותינו אנשים בני בלי שם לקחו עמדה לעצמם לפתות אנשים רבים מעם ישראל קדושים בקראם שבים בשם הפארת „ציונים“, ותכלית הדבר לדעתי הוא ר"ל הטנע נגד תורתנו הק' כי למען אמונת אומן בגאולת ישראל כבר נוהרים אנחנו ב"ג עקרים שמחויב כל איש ישראל להאמין בביאת משיח ונקבע בהפלה ג' פעמים בכל יום אשר תקנו אבותינו, וקרא כתיב אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, ובכל שמחה מחויבים אנחנו בכל מה דאפשר למעם, ולזכור חורבן מקדשינו! ומה צורך בזה לתקן תקנות והתפעלות לעשות